

Norges Colonialgrossisters Forbund

NCF

Det Kgl. Landbruksdepartement
Boks 8007 Dep
0030 Oslo

Statens landbruksforvaltning
Boks 8140 Dep
0033 Oslo

2003 443 42

SLP/SF

HGU

546.0

Oslo, 15. oktober 2003

HØRING – ENDRINGER I MARKEDSORDNINGEN FOR MELK

Det vises til høringsbrevene av 2. september 2003 om dette fra henholdsvis LD og SLF.

I brev av 30. september 2002 har vi kommentert NILF-Rapport 2002-5: Ny markedsordning for melk – større konkurranse og like vilkår.

Det er positivt at råvareomsetningen foreslås lagt til en egen enhet i TINE (TINE Råvare) forutsatt at man gjennomfører intensjonen om et klart administrativt og regnskapsmessig skille mellom TINE Råvare og TINEs øvrige virksomhet inkludert ulike spørsmål knyttet til kapitalvurdering hvor det er sterk uenighet blant berørte parter.

Hvis man vurderer det som hensiktsmessig å nedsette en ekspertgruppe for å vurdere disse spørsmål nærmere, bør departementet sørge for en balansert deltagelse fra private aktører sammen med landbrukssamvirkets aktører. Landbruksdepartementet representerer i prinsippet alle aktører i verdikjeden. Det er nødvendig for å få regler som sikrer balansert konkurranse i meieriproduksjonen og i distribusjonen å invitere med representanter også fra dagligvarehandelen når fremtidige ordninger skal drøftes.

Vi mener at markedsreguleringsansvaret for meieriprodukter bør overføres til en nøytral instans, eventuelt Statens landbruksforvaltning, for å unngå at meierisamvirket som i dag er tillagt reguleringsansvar, kan utnytte betydelig asymmetrisk informasjonstilgang kombinert med kontroll over råvareproduksjonen, til

både å tilegne seg og misbruke en dominerende markedsposisjon.

Det å skille ut råvareomsetningen, er et positivt skritt i retning av å skape mer konkurranse på sektoren hvis man i praksis klarer å gjennomføre intensjonen om et tydelig skille i forhold til andre deler av Tines virksomhet. Vi reagerer imidlertid mot at det administrative og regnskapsmessige skillet reguleres i en egen avtale mellom SLF og Tine BA hvis ikke det blir slik at innholdet i avtalen er balansert i forhold til hva andre berørte parter mener bør ivaretas for å sikre at intensjonen realiseres.

Et forslag om uavkortet forsyningsplikt til produksjon av ikke flytende melkeprodukter er fornuftig. Vi kan imidlertid ikke i høringsnotatet se noen begrunnelse for å begrense leveringsplikten inntil 15 millioner liter pr. anlegg mens forsyninger utover dette forutsetter at minst 1/3 av det overskytende mottas fra egne leverandører. For å kunne uttale oss om dette, trenger vi informasjon om de landbrukspolitiske og konkurransepolitiske konsekvenser av forslaget.

P.g.a. vedtektsbestemmelser/uklarhet om fordeling av opparbeidet kapitalinntekt i meierisamvirket, er det vanskelig for primærprodusenter i praksis å gå over til konkurrerende meierier. Vi er derfor redd for at en slik bestemmelse vil motvirke Stortingets hensikt om å skape virksom konkurranse i meierimarkedet. Dette forsterkes av at TINE BA i dag disponerer 98 – 99% av forsyningen av melk som råvare, selv etter at det i betydelig tid har vært gjort forsøk fra konkurrerende meierier på å få en markedsandel.

Forsyningsplikten bør være helt uavkortet siden det tydeligvis er nødvendig for å skape virksom konkurranse.

Det er fornuftig at avgifter og tilskudd fastsettes etter forutgående høring og for en lenger periode, men under forutsetning av at synspunkter fra berørte parter i verdikjeden og utenom jordbruksavtalen innhentes og tillegges vekt. Aktører utenom TINE bør kunne gis særbehandling i en konkurranseoppbyggende periode.

Det er fornuftig med en spesiell kapitalgodtgjørelse til meieriselskaper utenfor TINE-systemet for å kompensere for at melkeprodusenter ved overgang til andre meierier enn TINE mister muligheten for kapitalavkastning fra TINEs virksomhet når de melder seg ut av samvirket. Når det særlige tilskuddet til små konsummelkmeierier som finansieres over prisutjevningsordningen og de midlertidige tilskuddene som finansieres over jordbruksavtalen nå foreslås avvirket og erstattet med en spesiell kapitalgodtgjørelse til meieriselskaper utenom TINE-systemet, er det avgjørende at den nye ordningen gir bedre grunnlag for konkurranse enn dagens situasjon.

Det bør fortsatt gis et særlig tillegg til Q-Meieriene AS som foreslått. Et tilsvarende type tillegg bør kunne være tilgjengelig for andre aktører hvis disse ikke kan nyttiggjøre seg av samme distribusjonsnett som Q-Meieriene benytter men vil gå utenom samvirkenes felles distribusjonsnett for landbruksvarer.

Vi minner om at TINE har valgt den mest rasjonelle distribusjonskanalen (engrosdistribusjon gjennom dagligvarehandelens distribusjonssentraler) innenfor de varegruppene hvor det er konkurranse (faste produkter – ost). Der hvor TINE ikke møter konkurranse, bruker de markedsrett og nekter sine kunder fritt valg og hindrer dermed kunden i å optimalisere distribusjonen av de flytende produkter. Vi mener Tine burde bli pålagt å fristille kunden i valg av distribusjonssentral og dermed la kundene velge ut fra hva som er rasjonelt.

Det er ingen dårlig idé å foreslå en samlet målpris på melk som råvare til foredling. Når det gjelder detaljene i forslag til nytt målprissystem, som målpris og øvre prisgrense, kvalitetskrav til målprisvare, definisjon av noteringspunkt, kostnader som skal finansieres innenfor målpris, noteringspunktet, teknisk justering av prisnivå som følge av endringer i nye elementer i markedsordningen, kostnadselementer som inngår i felleskostnadene i prisutjevningen, kapitalkostnader, prisnotering og rapportering – viser vi til kommentaren ovenfor om behovet for å oppnå enighet om kapitalkostnadene.

Når det gjelder prisutjevningsordningen for melk, er det viktigste med endring at det oppnås en forenkling og sikring av konkurransevilkårene slik at konkurrentene til Tine kan få varig fotfeste i markedet.

Det bør åpnes for at nye aktører kan kjøpe melkekvoter, ikke bare eksisterende melkebruk og kvoteordningen bør oppmuntre til at mer av produksjonen overføres til bruk med betydelig flere årskuer enn dagens gjennomsnittlige ca. 14 kuer pr. bruk.

Det er avgjørende at departementet tillegger konkurrerende meieriers egne oppfatninger av disse forhold vesentlig vekt i utformingen av det nye system.

Departementet argumenterer senere i høringsnotatet med at Landbrukets ferskvareredistribusjon (LFD) er åpent tilgjengelig for alle meieriselskaper som måtte ønske å transportere melk gjennom denne kanalen. For å etablere en konkurranse situasjon, er det nødvendig at TINE som nevnt ikke lenger kan nekte sine kunder fritt valg av distributør. Alle uavhengige aktører bør stå fritt til å velge distributør utenom LFD. Også de bør kunne få særskilte tillegg for å kompensere for eventuelle distribusjonskostnader i en overgangsperiode. Den langt mest

rasjonelle og minst kostnadskrevende distribusjonsform vil i noe tidsperspektiv uansett være via dagligvaregrossistenes distribusjonssentraler.

Vi er ikke overbevist om at det er riktig å fjerne det særlige tilskuddet finansiert over prisutjevningsordningen for melk til meieriselskaper utenom meierisamvirket. Det heter i høringsnotatet at de foreslåtte endringer i forsyningspliktsreglene til flytende melkeprodukter vil føre til at uavhengige meieriselskaper som vil produsere flytende melkeprodukter, kan begynne i større skala. Så vidt vi kan se, er ikke dette drøftet på en måte i høringsnotatet som gjør det mulig for parter som oss å ta stilling.

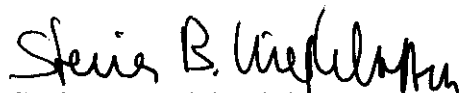
Selv med endringer vil prisutjevningsordningen totalt sett bli altfor komplisert. Det er nødvendig å se på ytterligere måter å markedsrette/forenkle systemet. Det beste hadde vært å avvikle ordningen og la markedet gjennom virksam konkurranse styre sortiment, kvalitet og priser.

Vi mener hele forslaget bør gjennomgås på nytt også utfra hva Konkurransetilsynet som fagmyndighet mener er nødvendig for å skape reell konkurranse.

Det vises ellers til kommentarer fra HSH.

Med hilsen

NORGES COLONIALGROSSISTERS FORBUND

Steinar B. Kringlebotten

Adm. direktør